Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Mari Karmen Gerrikabeitia Garramiola

Etxebarria, Bizkaia (1929)

Aurkibidea

Biografia

Etxebarriko Zuloeta baserrian jaio zen. Lau neba-arrebatatik nagusiena izan da eta neska bakarra. Gerra sasoian soldaduak sartu zitzaizkien etxera eta alde egin behar izan zuten. Gerraostean, Ondarroara baserriko jeneroa saltzen atera zuten bizimodua. Etxebarritik asko joan izan dira Markinara eta elkarrizketa garaian ere bertan bizi zen Mari Karmen. Berarekin egon ginenean, baserriko lanez, gerrako kontuez eta Markinako jaiez hitz egin zigun, besteak beste.

Zintak

EBA-006

- **Proiektua**: Markina-Xemeingo ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxazarra, Ainhoa
- **Data**: 2013-07-09
- **Iraupena**: 65 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

EBA-055

- **Proiektua**: Ahaztuen Oroimena
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Bereziartua, Aitor - Ibarzabal, Patxi - Unamuno, Alberto
- **Data**: 2016-01-01
- **Iraupena**: 71 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

Pasarteak

1. Soldaduek baserria hartu

- **Erref**: EBA-006/002
- **Iraupena**: 0:00:48. **Hasi**: 00:01:47. **Bukatu**: 00:02:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Mari Karmenek sei-zazpi urte zituela etorri zen gerra. Gerra sasoian soldaduak

sartu zitzaizkien etxera, eta alde egin behar izan zuten handik. Zuloeta baserria soldaduen kuartela izan zen denbora batez. Amaren senide batzuen baserrira joan zen familia. Han gau bat egin, eta, gero, Xemeingo sakristauaren etxean egon ziren sei hilabetean. Sakristaua beraien esne-bezeroa zen.

2. Sei hilabeteren ostean, baserrira bueltatu

- **Erref**: EBA-006/003
- **Iraupena**: 0:00:58. **Hasi**: 00:02:35. **Bukatu**: 00:03:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra denborako kontuak. Sei hilabete egin zituzten etxetik kanpo. Soldaduek baserria utzi zutenean, etxera bueltatu ziren. Soldaduek etxea apurtuta utzi zuten. Etxe aurreko patina (putzua) munizioz beteta utzi zuten.

3. Jateko kontua gerra denboran

- **Erref**: EBA-006/004
- **Iraupena**: 0:00:41. **Hasi**: 00:03:33. **Bukatu**: 00:04:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra denborako kontuak. Xemeingo sakristauaren etxean egon ziren denboran, Mari Karmenen aitak behiak eduki zituen. Larrera eramaten zituen jatera. Bildutako esnea ingurukoen artean banatzen zuten. Soldaduek menditik ekartzen zituzten eurei soberan gelditutako hondarrak, eta aitak horrekin hazten zituen txerriak. Sakristiaren atzean egoten ziren txerriak. Denbora hartan galarazia zegoen txerriak hiltzea. Aitak, ordea, ezkutuan hiltzen zituen, eta inguruko guztiak mantentzen ziren haregaz.

4. Kanpai hotsa, babesera joateko abisua

- **Erref**: EBA-006/005
- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:04:14. **Bukatu**: 00:05:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra denborako kontuak. Hegazkinen eta bonben abisua emateko kanpaiak entzutenean, Xemeingo kanpandorrera joaten ziren denak babes hartzera. Bonbak jausitako hainbat toki aipatzen ditu.

5. Soldaduei jatekoa prestatu behar

- **Erref**: EBA-006/006
- **Iraupena**: 0:00:52. **Hasi**: 00:05:20. **Bukatu**: 00:06:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra denborako kontuak. Zuloeta baserrira soldaduak sartu zireneko kontuak. Soldaduek auzotik lortutako oiloak ematen zizkioten Mari Karmen amari, eta amak jatekoa prestatu behar izaten zien. Ganadu batzuk beraiekin eraman zituzten Xemeinera, eta beste batzuk, berriz, senide batzuen baserrira.

6. Etxebarriko eskola eta maistra

- **Erref**: EBA-006/007
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:06:12. **Bukatu**: 00:07:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Gerra etorri zenean, Mari Karmen eskolara hastekoa zen, baina gerra denboran eskolak etenda egon ziren. Bederatzi urterekin hasi zen Etxebarriko eskolan. Maistra nor zen aipatzen du. Maistra ona zen: euskara ikasteko gogoa zuen, eta ikasleek gaztelania ikastekoa.

Transkripzioa
- Orduen eskolara hasite ya ala? Edo hasi barik?
- Ez,ez hasi barik ondiñoik bai; bueno hasteko nintzen bai baiña, ez gerriaz ez gero beratzi urteaz eskola.
- Berandu ezta?
- Bai, beratzi urteaz hasi zan ostabe eskolie. Ez zauen aurretik han eskolaik hemen be ta ez, jun giñen gero etxea ta handik ba Etxebarrire ostabe...
- Eta eskolia non euan?
- Etxebarrin.
- Etxebarrin.
- Eta zelan akordaten zera eskolara...
- Bueno, bai.
- Zelan hasi ziñen edo?
- Bai auzoko neskik eruen nindun lehenengotan; amak esan maestriai eta maestrie kanpotarra zan maestrie, hoixe Legarreneko, Legarran...zelan da? Mari Carmenen ama zan gure maestrie. Gero hamentxe Markiñen bizi zin, bai
- Ah Mari Carmen hasi zen...
- Bai, hasi zen andrian ama.
- Ama bai.
- Hori da.
- Eta zelan maestra ona?
- Bai.

- Edo gogorra?
- Ez ez, hak ezekixen euskeraik eta guk ez gekixen erderaik ta ba hortxe... baiña berak be esate eban: "Quiero aprender".
- Guk "más".
- Klaro.
- Bai ba, bueno ba guk ikasi genduen. Erakutsizkigun harek be erderie ta aurrea... eta eskerrak erakutzizkigun aper bat, bestela ez genduan jakingo bape be.
- Klaro, osea que ez zan izen maistra gogorra?
- Ez ona; ez, maistra ona zan.
- Holan kastiguek eta ez ezta?
- Ez keba keba... ez maestra ona zanbai.
- Joe, suerte ezta ze batzuk auki dabie maistra gogorrak.
- Bueno baiña bai.
- Ez maistra ona ta ondo erakuste eban da ba bai da gero...
- Eta zelaik be, bai esan.

7. Laboreak eta dotrina

- **Erref**: EBA-006/008
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:07:54. **Bukatu**: 00:09:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
Etxebarriko eskolan bi urte egin eta merzedarietara joan zen josten ikastera. Laboreak egiten zituzten. Dotrina, maistrarekin eta abadearekin ikasi zuen: gaztelaniaz eta euskaraz.

8. Aita, abarkagilea

- **Erref**: EBA-006/009
- **Iraupena**: 0:00:41. **Hasi**: 00:09:19. **Bukatu**: 00:10:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:
Mari Karmenen aitak larruzko abarkak egiten zituen. Abarkak nola egiten zituen azaltzen du. Behiaren edo txahalaren larrua erabiltzen zuen abarkak egiteko.

9. Oinetakoak

- **Erref**: EBA-006/010
- **Iraupena**: 0:00:27. **Hasi**: 00:10:00. **Bukatu**: 00:10:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Mari Karmenen aitak larruzko abarkak egiten zituen. Gero, gomazko abarkak. Abarketak. Zapatak, jaiegunetarako.

10. Jaunartzeko arropa

- **Erref**: EBA-006/011
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:10:27. **Bukatu**: 00:11:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Gerraostean gabezia handia zegoen. Mari Karmenek bederatzi urterekin egin zuen jaunartzea, eta jaunartzerako arropa egiteko oihalik ezin bilatuta ibili zen ama. Senide baten kamisoi baten telarekin egin zioten jaunartzeko soinekoa, salmoi kolorekoa. Sandaliak eta galtzak Gernikan erosi zizkion amak.

11. Jaunartzea

- **Erref**: EBA-006/012
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:11:17. **Bukatu**: 00:12:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:
Mari Karmenek bederatzi urterekin egin zuen jaunartzea, gerraostean. Zazpi eta bederatzi urte arteko umeek egin zuten jaunartzea, elkarrekin. Tiak elizako ospakizunera joan ziren, eta, gero, etxean bazkaria egin zuten. Arratsaldean, Mari Karmen eskolara joan zen. Goizean, katekistek txokolatea eta gailetak ematen zizkien.

12. Ospakizun giroko bazkariak

- **Erref**: EBA-006/013
- **Iraupena**: 0:00:24. **Hasi**: 00:12:29. **Bukatu**: 00:12:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Etxean egiten ziren ospakizunetan zer jan ohi zen: garbantzuak, untxia, arroz-esnea, sagarrak, madariak...

13. Madariak eta sagarrak

- **Erref**: EBA-006/014
- **Iraupena**: 0:01:02. **Hasi**: 00:12:53. **Bukatu**: 00:13:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:
Fruta-arbolak zituzten Zuloeta baserrian. Madariak eta sagarrak biltzen zituzten. Etxean egiten zuten sagardoa. Madariak: orandila, San Pedro makatzak... San Juan sagarra, Karmen sagarrak...

14. Esnea banatzen

- **Erref**: EBA-006/015
- **Iraupena**: 0:00:29. **Hasi**: 00:13:55. **Bukatu**: 00:14:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:
Eskolara bidean, esnea banatzen zuten. Etxez etxe joaten zen esnearekin.

15. Ondarroako plazara

- **Erref**: EBA-006/016
- **Iraupena**: 0:02:19. **Hasi**: 00:14:24. **Bukatu**: 00:16:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Mari Karmenen ama Ondarroako plazara joaten zen baserriko jeneroa saltzera. Gerora, Mari Karmen ere joan izan zen. Melokotoiak, sagarrak, azak, porruak, arrautzak... eramaten zituzten. Labean erretako arto asko saltzen zuten Ondarroan. Arrautzak banaka saltzen ziren. Ondarroara nola joaten ziren kontatzen du.

16. Arraindunak

- **Erref**: EBA-006/017
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:16:43. **Bukatu**: 00:18:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:
Ondarroako plazara joaten zirenean, arraina erosten zuten gero. Etxebarrira Juana Mala arrainduna joaten zen, arrain-otarra buruan hartuta. Mari Karmenen aitari asko gustatzen zitzaion arraina. Arraindunari arraina ordaintzeko, dirua eta baserriko jeneroa.

17. Goserik ez, baina gabezia bai

- **Erref**: EBA-006/019
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 00:20:14. **Bukatu**: 00:20:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerra denboran eta ostean ez zuten goserik pasa, baina gabezia bai. Baserriko jendeak ez zuen goserik pasatu. Baserritarrek kaleko jendeari laguntzen zien.

18. Errazionamendua

- **Erref**: EBA-006/020
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 00:20:54. **Bukatu**: 00:22:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerraosteko errazionamendua nola izaten zen kontatzen du Mari Karmenek. Azukrea, kafea, txokolatea... hartzen zituzten errazionamenduko kartilarekin. Ogi beltza. Azukre "moraue". Astean behin egiten zuten ogia baserrian, baina gerra denboran soldaduak baserrian egon zirenez, haiek jaten zuten ogi guztia.

19. Galtzerdiak egiten, soldaduek erosteko

- **Erref**: EBA-006/021
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 00:22:15. **Bukatu**: 00:23:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Xemeinen egon ziren denboran, ama eta beste emakume batzuk artilea egin eta galtzerdiak egiten zituzten. Gero, soldaduek erosten zizkien galtzerdiak. Soldaduek soberan gelditutako jatekoa ematen zien, txerri-jana.

20. Uztaren parte bat entregatu behar

- **Erref**: EBA-006/022
- **Iraupena**: 0:00:53. **Hasi**: 00:23:24. **Bukatu**: 00:24:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Auzoko errotak itxita egon ziren garaiaz hitz egiten du. Jendea beste toki batzuetara gauez joaten irin bila. Baserrian bildutako uztaren parte bat udaletxean entregatu behar izaten zen. Errazinamenduko jakiak dendan hartzen ziren.

21. Aita kartzelan egona

- **Erref**: EBA-006/024
- **Iraupena**: 0:02:31. **Hasi**: 00:24:32. **Bukatu**: 00:27:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Mari Karmenen aita Markinako kartzelan egon zen. Gero, Bilbora eraman zuten. Aitari zinegotzi izan zelako heriotz-zigorra jarri zioten, baina libratzea lortu zuen. Aitak harreman ona egin zuen motxaileekin kartzelan egon zen denboran.

22. Txahala saldu behar, aita bisitatzera joateko

- **Erref**: EBA-006/026
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:27:22. **Bukatu**: 00:29:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Aita kartzelan egon zen denboran ama bisitan joaten zitzaion. Bilboko kartzelara joateko, ordea, dirua behar zuela eta, bankura joan zen kartilarekin dirua ateratzera. Bankariak ez zion dirurik eman kartila senarraren izenean zegoelako. Amak txahal bat saldu behar izan zuen dirua lortu eta Bilbora joateko. Handik aurrera, kartila bien izenean jarri zuten.

23. Hildako soldaduak ikusi

- **Erref**: EBA-006/028
- **Iraupena**: 0:00:51. **Hasi**: 00:30:23. **Bukatu**: 00:31:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
Gerra denborako oroitzapenak. Hildako soldaduak lurrean ikusi izana gogoratzen du Mari Karmenek. Kanposantura ere eramaten zituzten gerran hildakoak.

24. Gerran, Xemeingo eliza apurtu

- **Erref**: EBA-006/030

- **Iraupena**: 0:00:29. **Hasi**: 00:31:48. **Bukatu**: 00:32:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerrako bonbardaketen ondorioz Xemeingo eliza, aldarea... erabat apurtuta gelditu zen.

25. Eskola gerraostean

- **Erref**: EBA-006/031
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:32:17. **Bukatu**: 00:33:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:
Eskolan "¡Viva España!" esan behar izaten zuten eskuneko besoa altxatuta. 'Cara al Sol' abesten zuten. Errezoak. Liburu bakarra gelako ume guztientzat. Neskak eta mutilak aparte ikasten zuten. Nagusienek txikiagoei irakasten zizkien batuketak egiten.

Transkripzioa
- Ta eskolan eta ez zendoezan holan eh ikasten gauza asko Espainiakoak eta?
- " ¡Viva Franco!"
- Bai ezta?
- Ala aurrera.
- Ta kantau Cara al Sol?
- Kantau Cara al Sol ta horrek, ta ixildu barik ta errezau ta kantau ta ale... "bachiller nada".
- Ta geografía Espainia ta?
- Bai, maistria egon zan ta maistriak erakuste ozkun pixket.
- Teoriak eta holangoak?
- Horrek bebai, bai bai, liburu bataz eh!
- Bakarra?
- Bat danok, txandan txandan; liburu bat ala.
- Bat danontzat?
- Ez zeon gehixa ta, bat.
-Ta egoten ziñen neska eta mutil batera?
- Bueno, maixua euan ta maixuek sartze zin ta maixuek gaixoko egunin danik batera be iguel, baiña bestelan bi ezan, bi euzan.
- Aparte?
- Neskak eta mutillak, eskola bi.
- Eta neska guztiek batera, edade diferentekoak?
- Danak diferentek.
-Danak batera.
- Txiki ta haundi, bai bai bai...
- Ta hori zelan izen al lei ba?
- Edarto.

- Nausixek txikixai erakutsi itte zoutzien, irakurten ta erakutsi itte outzien.
-" Ponte al lau de aquella".
- Batuketak eta...batuketak eta nausixek txikixei erakutsi ta...
- Bai txikixei erakutsi ta, bai bai... bueno.

26. Maisuak "distancia de metro" eskatu

- **Erref**: EBA-006/032
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 00:33:35. **Bukatu**: 00:34:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Eskolako pasadizoa. Behin maistra gaixo zegoela, maisuarekin eman zuten eskola. Maisuak "distancia de un metro" esaten zien, baina beraiek ez zuten ulertzen "distancia" horrek zer esan nahi zuen.

27. Itaurren egin behar

- **Erref**: EBA-006/033
- **Iraupena**: 0:01:02. **Hasi**: 00:34:46. **Bukatu**: 00:35:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Ia egunero joaten zen eskola, baina baserrian egiteko garrantzitsuren bat zegoenean etxean gelditu behar izaten zuen. Itaurren egin behar, eta eskolara ezin joan. Eguraldi txarrarekin ere baserriko lanetan aritu behar.

28. Kriada

- **Erref**: EBA-006/034
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:35:48. **Bukatu**: 00:37:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Umetan, auzoko neska batek zaintzen zituen Mari Karmen eta anaiak. Kriadari ez zitzaion soldatarik ordaintzen, mantenu trukean aritzen zen. Kriada bolada batean osaba fraide batekin joan zen, eta handik bueltatu zen euskara ahaztuta, baina berehala egin zen euskarara.

29. Aita Ameriketan artzain ibilia

- **Erref**: EBA-006/035

- **Iraupena**: 0:02:08. **Hasi**: 00:37:27. **Bukatu**: 00:39:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak
- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan
- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara bidaia

Laburpena:
Mari Karmenen gurasoek askorik ere ez zekiten gaztelaniaz. Aitak zortzi urte egin zituen Idaho, Nevada, Newport (AEB)... aldean artzain, anaia bategaz. 16 urterekin joan zen Ameriketara. Handik etorri zen bueltatzeko asmotan, baina andregaia bilatu eta bertan geratu zen. Aitak ingelesez zenbakiak kontatzen eta hitz batzuk esaten irakatsi zion Mari Karmeni.

30. Ume sasoiko jolasak

- **Erref**: EBA-006/036
- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:39:35. **Bukatu**: 00:40:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Ume sasoika jolasak: txioka, karaba, tabatan, sokasaltoan...

Transkripzioa
- Eta zu eskolan ibili ziñenien eta holan ibiliko ziñen ba umeak jolasten eta?
- Bueno... hoixe.
- Hori bai.
- Hori bai.
- Da zelangoak ziren orduko olgetak eta?
- Baa...
- Oingo moduen, oingo modokoek ez dire izengo...?
- Keba.
- Aleztatxiokan, eztakitx zelakue eta bestie...
- Zelan zan hori?
- Ba txioka "bat, bi, hiru, lau te bat" eta buelta ta bestie, ta hori.
- Karabao.
- Al karabao bai.
- Zelan da hori?
- Ba hormien kontra egoten zien eta zuk esaten dozu: "bat, bi, hiru, lau karabao!", ez?
- Bai bai.
- Bai bai eta mobitzen bazan baten bat, ikusten bazendun mobitzen atzera.
- Atzera.
- Atzera bieltzen zendun.
- Horrek gauzak.
- Eta gero atzenin ia zenbat metro pareta zien eta ¡tza! zuri ikutu eta ikutzen zuna arrapatzen bazun berak pagau biher gañera.
- Ha parau bizen.
- Da horrek holakotxiek.
- Horrek jokuek...

- Eta tabetan eta?
- Bai, bai tabak be bai. Oin ez da usetan tabaik ezta?
- Ez dot pentsetan, ez.
- Txirikillak bai be gero.
- Zelan da hori ba?
- Soka saltuen.
- Soka saltuen.

31. Lagunarteko jolasak eta kartoizko panpina

- **Erref**: EBA-006/038
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:42:29. **Bukatu**: 00:43:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Auzoan neska-mutil kuadrilla elkartzen ziren. Ezkutaketan, harrapaketan, arin-arinka... jolasten zuten. "Muñeka" (panpina) bat eduki zuen. Mari Karmenekin batera hazitako lehengusinari kartoizko panpina zikindu, garbitzen hasi eta apurtu egin zitzaion.

32. Erregeetako opariak

- **Erref**: EBA-006/039
- **Iraupena**: 0:00:27. **Hasi**: 00:43:33. **Bukatu**: 00:44:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:
Erregeetan jasotako opariak: pandero bat, piku- edo okaran-pasak... Ostantzean, behar zenean soinekoren bat ekarritzen zioten.

Transkripzioa
- Eta egote zien erregaluek igual urtegunetan edo?
- Pandero bat itte badaben, asko! Holako panderotxu edo erregenetan edo...
- Erregenetan?
- Bai, zozer
- Panderotsue ba
- Ta orduen be ba piko pasak edo okan pasak edo holakotxik; zapatan be ta pfff... ostantzien, erregaluek eh eztait ba bai, soiñekue ekarri biharrien ekarriko ouzkuen baiña.
- Gitxi
- Ez zauen.

33. Etxeko giroa

- **Erref**: EBA-006/040
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:44:00. **Bukatu**: 00:45:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Mari Karmenen gurasoak baserritik bizi ziren. Baserrian zenbat senide bizi ziren aipatzen du. Mutikoek bikana egiten zuten lo. Mari Karmenek gehienean bakarrik egiten zuen lo. Luzaroan, ordea, Ondarroako neska bat baserrian bizi izan beraiekin osasun arazoak zituelako, eta hark Mari Karmenekin egiten zuen lo.

34. Eskolako materiala

- **Erref**: EBA-006/041
- **Iraupena**: 0:00:37. **Hasi**: 00:45:38. **Bukatu**: 00:46:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:
Eskolako materiala: pizarra, luma, tintontzia, sekantea, klariona...

35. Maistra

- **Erref**: EBA-006/043
- **Iraupena**: 0:00:49. **Hasi**: 00:47:17. **Bukatu**: 00:48:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Etorri berritan maistrak Txominenean egiten zuen jan eta lo. Gero, eskola gaineko etxean bizi izan zen. Maistra Leongoa zen izatez, eta 16 urterekin iritsi zen Etxebarrira. Beste maisu batekin ezkondu, eta bi ume izan zituzten.

36. Mojetako giroa

- **Erref**: EBA-006/044
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 00:48:06. **Bukatu**: 00:49:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
Etxebarriko eskolan ibili eta gero, mojetan ibili zen josten ikasten. Eskolako giroari buruz hitz egiten du.

37. Pilotariak

- **Erref**: EBA-006/046
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:50:12. **Bukatu**: 00:51:12

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Mari Karmenen gazte denboran ere baziren pilotari profesionalak herrian. Amak ez zuen nahi izaten Mari Karmen pilotarien aurretik pasatzerik.

38. "Euskaldunak, tontoak"

- **Erref**: EBA-006/047
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:51:12. **Bukatu**: 00:52:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa

Laburpena:
Lehen, Markinan euskara gutxiago entzuten zen. "Euskaldunak, tontoak". Erdaraz egin behar zen. "Bajeza zen euskaraz berba egitea". Baserritarrak ere gutxietsi egiten ziren.

39. "Señoritinak" eta mortifikazioa

- **Erref**: EBA-006/048
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:52:25. **Bukatu**: 00:54:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:
Mari Karmenen gazte denborako Markinako kaletarrak, "las señoritinas". Señoritinek eguerdian sagar erdia eta iluntzean beste erdia jaten zuten: mortifikazioa. Denerako zituzten kriadak. Elegante janzten ziren.

40. Dantzara, preparatuta

- **Erref**: EBA-006/050
- **Iraupena**: 0:00:53. **Hasi**: 00:54:50. **Bukatu**: 00:55:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Domeketan Markinara joaten ziren dantzara. Itxuraz, preparatuta joaten ziren kalera: jaieguneko arroparekin eta zapatekin. Ezpainak margotuta. Orrazkera, permanentea.

41. Erromeriak eta soinu-jotzaileak

- **Erref**: EBA-006/051
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:55:43. **Bukatu**: 00:57:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Domeketan egiten zen erromeria Markinan. Bolada batean Etxebarrian ere egiten zen erromeria. Soinu-jotzailea egoten zen, normalean. Mari Karmenen osaba batek erromerietan soinua jotzen zuen, diru truke. Osabaren soinua zaharra zen, eta hari soinua konpontzen laguntzen zioten. Soltean eta lotuan dantzatzen zuten.

42. Erromeriatik etxera

- **Erref**: EBA-006/052
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:57:24. **Bukatu**: 00:58:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Erromeriatik etxera bueltan, estu ibiltzen ziren. "Aramaittekoak" jotzerako, etxean egon behar izaten zuen. Lagunartean joaten ziren etxera.

43. Inguruko jaiak

- **Erref**: EBA-006/053
- **Iraupena**: 0:00:29. **Hasi**: 00:58:41. **Bukatu**: 00:59:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
San Joanetan Abadiñora joaten zen erromeriara. Barinagara, San Pedro jaietan. Inguruko ermitetako jaietara joan ohi zen.

44. Karmengo jaiak

- **Erref**: EBA-006/055
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:59:23. **Bukatu**: 01:01:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:
Garai bateko Karmengo jaiak nolakoak ziren kontatzen du. Ilusio handiarekin bizi zituen jaiak. Tiobiboak egoten ziren. Erromeria egiten zen hiru egunean. Garia ebakitzeko garaia izaten zen, ordea, eta baserrian eginkizunak izaten ziren. Danborrada geroagoko kontua da. Karamelerak.

45. Udaran, titiriteroak

- **Erref**: EBA-006/056
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 01:01:12. **Bukatu**: 01:02:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa

Laburpena:
Uda partean, titiriteroak joaten ziren herrira gurdiekin. Titiriteroen ikuskizunak nolakoak izaten ziren kontatzen du. Bandeja pasatzen zuten dirua biltzeko.

46. Ijitoak

- **Erref**: EBA-006/057
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 01:02:46. **Bukatu**: 01:04:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

Laburpena:
Mari Karmenen baserriaren atzean tejabana bat zegoen, eta han egoten ziren ijitoak. "Txomin motxailie". Motxaileak andrea aldatu omen zuen. Ezin zuten denbora asko pasatu toki batean.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-10

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com